

pamyati profesora V.P. Kolmakova : zb. nauk. robot [First all-Ukrainian scientific criminal justice readings in memory of professor V. P. Kolmakov : collection of scientific papers], Feniks, Odesa, April 16-17, 2010, pp. 252-253.

5. Palyanychko, D.H. (2013), "Method of investigation of child pornography crimes", Thesis abstract for Cand. Sc. (Jurisprudence), 12.00.09, National university is the "Odesa law academy", Odesa, Ukraine.
6. Tishchenko, V.V. (2002), *Korystno-nasilstvennye prestupleniya : kriminalisticheskiy analiz : monohrafiya* [Lucrative violent crimes : criminalistic analysis : monograph], Yuridicheskaya literatura, Odesa, Ukraine.
7. Tishchenko, V.V. (2007), *Teoretychni i praktychni osnovy metodyky rozsliduvannya zlochyniv : monohrafiya* [Theoretical and practical foundations of crime investigation methods : monograph], Feniks, Odesa, Ukraine.
8. Palyanychko, D.H. (2014), "Victim's identity as an element of criminalistic description of child pornography crimes", *Informatsiyne zabezpechennya rozsliduvannya zlochyniv : materialy mizhnarodnogo kruhloho stolu* [Informational support of crime investigations : materials of international round table], Yuridicheskaya literatura, Odesa, May 30, 2014, pp. 189-192.
9. Belkin, R.S. (2001), *Kurs kriminalistiki : ucheb. posobie dlya vuzov* [Course of criminalistics : textbook], YuNITI-DANA ; Zakon i pravo, Moscow, Russia.
10. Khilchenko, S.V. (2008), *Metodyka rozsliduvannya poshyrennya pornohrafichnykh predmetiv* [Method of investigation of pornographic objects distribution], Vyd. Palyvoda A.V., Kyiv, Ukraine.
11. Khilchenko, S.V. (2003), "Search in cases of pornographic objects distribution", *Pravo Ukrayiny*, no. 6, pp. 49-53.

УДК 343.14: 351.745.7: 343.974

ПОНЯТТЯ, ПЕРЕЛІК І КЛАСИФІКАЦІЯ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВИХ ЗАХОДІВ ЯК ОСНОВА ДОСЛІДЖЕННЯ ПИТАНЬ ЇХ КОНСПІРАЦІЇ

Сухачов О.О., к.ю.н., здобувач

*Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
вул. Володимирська, 60, м. Київ, Україна
kafedra_pravosuddya@i.ua*

У статті констатовано, що виконання завдань і досягнення мети оперативно-розшукової діяльності неможливі без забезпечення уповноваженими оперативними підрозділами конспірації заходів, які вони проводять. Обґрунтовано необхідність чіткого визначення поняття, переліку та розроблення класифікації оперативно-розшукових заходів для дослідження питань їх конспірації. Установлено, що дослідження конспірації окремих інформаційно-пізнавальних заходів, що проводяться оперативними підрозділами, вимагає їх розмежування на оперативно-розшукові заходи без спеціально встановленого законом порядку застосування (заходи оперативного (ініціативного) пошуку); заходи зі спеціально встановленим законом порядком застосування.

Ключові слова: конспірація, оперативно-розшукові заходи, оперативні підрозділи, оперативно-розшукова діяльність.

ПОНЯТИЕ, ПЕРЕЧЕНЬ И КЛАССИФИКАЦИЯ ОПЕРАТИВНО-РОЗЫСКНЫХ МЕРОПРИЯТИЙ КАК ОСНОВА ИССЛЕДОВАНИЯ ВОПРОСОВ ИХ КОНСПИРАЦИИ

Сухачов А.А.

*Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, ул. Владимирская, 60, г. Киев, Украина
kafedra_pravosuddya@i.ua*

В статье констатируется, что выполнение задач и достижение цели оперативно-розыскной деятельности невозможны без обеспечения уполномоченными оперативными подразделениями конспирации проводимых ими мероприятий. Обоснована необходимость четкого определения понятия, перечня и разработки классификации оперативно-розыскных мероприятий для исследования вопросов их конспирации. Установлено, что исследование конспирации отдельных информационно-познавательных мероприятий, проводимых оперативными подразделениями, требует их разграничения на оперативно-розыскные мероприятия без специально установленного законом порядка применения (меры оперативного (инициативного) поиска); мероприятия со специально установленным законом порядком применения.

Ключевые слова: конспирация, оперативно-розыскные мероприятия, оперативные подразделения, оперативно-розыскная деятельность

CONCEPT, ENUMERATION AND CLASSIFICATION OF OPERATIONAL-SEARCH MEASURES AS A BASIS FOR INVESTIGATION OF THEIR CONSPIRACY PROBLEMS

Sukhachov O.O.

*Taras Shevchenko national university of Kyiv, str. Volodymyrska, 60, Kyiv, Ukraine
kafedra_pravosuddya@i.ua*

It is established that the performance of tasks and achieving of the aim of operational search activity are impossible without measures providing by the authorized operating units. Grounded the necessity of clear definition of the concept, enumeration and classification of operational search measures for investigation of problems of their conspiracy.

Considered different scientific approaches to solve problems of definition and correlation of the notions "method of operational search activity" and "operational search measure". Investigated the current system and legal regulation of conducting of operational search measures, and also proposes of scientists and practical men in regard to introduction of alterations and amendments to the existing operational search legislation.

It is highlighted that rights of operating units, which implementation belongs to the organizational-management and organizational-security categories, should not to be included to the circle of operational search measures. Proposed to determine operational search measures as actions of workers of operating units of direct tasks performance of operational search activity by the way of law implementation in accordance with the Law of Ukraine "On operational search activity".

It is established that the research of conspiracy of separate informational-educational measures of operating units demands its division into: 1) operational-search measures without special statute-established application procedure (measures of operational (initiative) search); 2) measures of special statute-established application procedure.

It is determined that the last should be differentiate by criteria of necessity of violation of security of residence or other person's property and confidentiality of information, which is transmitted by any communication facilities or is hold in conditions of restricted access, and also differentiating of places, where measures are making, into publicly accessible, publicly non-accessible and public places with limited access.

It is noted that perspectives of scientific intelligence of the chosen direction consist in development of operational (initiative) search measures classification as a basis for investigation of problems of their conspiracy.

Key words: conspiracy, operational search measures, operating units, operational search activity.

Виконання завдань і досягнення мети оперативно-розшукової діяльності (далі – ОРД) неможливі без забезпечення уповноваженими оперативними підрозділами збереження в таємниці відомостей про час, місце, об'єкти, методи й засоби проведення оперативно-розшукових заходів (далі – ОРЗ). Тому однією із засад ОРД традиційно вважають конспірацію. На законодавчому рівні її закріплено як принцип контррозвідувальної та ОРД оперативних підрозділів Служби безпеки України, а також як форму діяльності Державної прикордонної служби України. Цим терміном послуговуються й в інших законодавчих актах,

які встановлюють засади діяльності правоохоронних і розвідувальних органів держави. Положення щодо конспірації як одної із засад проведення цими органами ОРД є невід'ємною складовою відповідних відомчих нормативно-правових актів. Проте досі не існує юридичного визначення конспірації, унормованого переліку її правил як загалом, так і щодо проведення конкретних заходів.

Питанням сутності й проблемам конспірації під час проведення окремих ОРЗ приділяли увагу такі вітчизняні вчені, як А.А. Венедіктов, М.Л. Грібов, В.П. Захаров, В.А. Некрасов, Ю.Ю. Орлов, М.А. Погорецький, В.В. Шендрік та ін. Але при цьому вченими застосовуються різні підходи як до поняття і змісту конспірації, так і до переліку й сутності ОРЗ, які потребують конспіративного проведення. Тобто відсутня система дослідження конспірації окремих ОРЗ.

Щоб дослідити питання забезпечення конспірації проведення конкретних ОРЗ, необхідно визначитися з їх поняттям, переліком і класифікацією, що й становить мету статті.

У сучасному законодавстві не існує ні першого, ні другого, ні третього. Це спричиняє низку проблем, які вкрай негативно впливають на правозастосовну практику. У підзаконних нормативно-правових актах різних відомств застосовуються різні підходи до визначення поняття, переліку та класифікації ОРЗ, а в окремих випадках по-різному визначаються правові підстави їх проведення. При цьому здебільшого застосовуються прийоми правотворчої техніки, спрямовані на пом'якшення законодавчих прогалин через неоднозначні, «туманні» формулювання.

Визначеності з указаних питань немає не лише в законодавстві й підзаконних нормативно-правових актах, а й у вітчизняній теорії ОРД, де майже всі роки незалежності України ведуться дискусії з приводу змісту та співвідношення понять «оперативно-розшукові заходи» й «методи оперативно-розшукової діяльності». Із прийняттям у 2012 році чинного Кримінального процесуального кодексу (далі – КПК) України до предмету цих дискусій було долучено й негласні слідчі (розшукові) дії, що надало науковій полеміці міжгалузевого характеру.

До того ж у публікаціях із цієї теми науковці інколи роблять спроби обґрунтувати досить дискусійні положення щодо цього. Так, Н.І. Гончарова зазначає, що метод ОРД є системою специфічних прийомів та операцій (оперативно-розшукових засобів і заходів), спрямованих на отримання й реалізацію оперативно значущої інформації [1, с. 180]. Із цього випливає, що ОРЗ та засоби ОРД є складовими методів ОРД.

У підручних і навчальних посібниках із ОРД часто можна зустріти положення, які де-факто ототожнюють методи ОРД з ОРЗ. Наприклад, авторський колектив під керівництвом Ю.А. Агафонова, Ю.Ф. Кваші методами ОРД з посиланням на загальноприйняту термінологію визнають опитування (розвідувальне опитування), наведення довідок, збирання зразків для порівняльного дослідження, дослідження предметів і документів, ототожнення особистості, контрольовану поставку, оперативний експеримент та інші дії [2, с. 39]. Поряд із цим названі елементи ОРД розглядаються і як ОРЗ [2, с. 118].

На відміну від цього, В.А. Некрасов, В.Я. Мацюк, Н.Є. Філіпенко, Л.В. Родинюк [3, с. 163-190], досліджуючи сутність оперативної установки, візуального спостереження, оперативного огляду й розвідувального опитування, чітко розмежовують їх як ОРЗ та як методи ОРД. При цьому для кожного з названих понять науковці формулюють по дві дефініції, окремо визначаючи їх як ОРЗ та як методи ОРД.

Категоріальне відокремлення ОРЗ від методів ОРД вважаємо недоцільним. Адже аналіз загальноживаних значень термінів «метод» і «захід» (метод – прийом або система прийомів, що застосовується в якій-небудь галузі діяльності; спосіб дії, боротьби; захід – сукупність дій або способів для досягнення чи здійснення чого-небудь [4, с. 664; 5, с. 274]) дає підстави для висновку, що захід є практичним утіленням методу. Тому ми погоджуємося з думкою

Б.І. Бараненка, який виступає проти категоріального протиставлення методу та заходу в ОРД [6, с. 139], і з позицією вчених [7, с. 124] щодо синонімічності цих термінів.

На наше переконання, у процесі правотворчості й правозастосування саме ОРЗ є тією категорією, про яку потрібно вести мову, адже, на відміну від методу, вони відбивають конкретні юридичні дії відповідних посадових осіб, що спричиняють певні юридичні наслідки. Тому предметом досліджень забезпечення конспірації повинні бути не методи ОРД, а ОРЗ.

З указаних причин вважаємо слушною позицію К.Г. Гейка, який визначає метод ОРД як систему пізнавальних прийомів (операцій), що використовуються на принципах конфіденційності й конспіративності під час проведення ОРЗ або негласних слідчих (розшукових) дій для вирішення оперативно-тактичних завдань чи завдань кримінального провадження [8, с. 215]. Проте нерозривно пов'язувати методи ОРД з принципами конфіденційності й конспіративності, на нашу думку, недоцільно. Адже оперативне опитування та оперативний огляд можуть проводитися відкрито, навіть публічно, зокрема, з метою розкриття злочину по гарячих слідах. Практика діяльності оперативних підрозділів Служби безпеки України свідчить про те, що й візуальне спостереження за особою також може проводитися відкрито й, більше того, демонстративно.

М.А. Погорецький сформулював теоретичну дефініцію ОРЗ, визначивши їх як сукупність узгоджених, взаємопов'язаних і поєднаних між собою загальною метою та завданнями дій уповноважених державних органів і їхніх посадових осіб, що здійснюються на підставі й у спосіб, визначені Законом України «Про оперативно-розшукову діяльність» і відомчими нормативно-правовими актами. [9; 10]. У цьому визначенні вдало поєднані всі сутнісні ознаки поняття ОРЗ, які конкретно, стисло та повно передають його зміст. Проте це визначення не вирішує проблем юридичної регламентації ОРЗ. Адже на законодавчому рівні відсутні їх перелік і класифікація. Перелік ОРЗ сьогодні запроваджено в законодавстві більшості країн пострадянського простору. В Україні також мали місце спроби встановити вичерпний перелік ОРЗ. Так, фахівці Національної академії внутрішніх справ розробили проект Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», який було внесено до Верховної Ради України групою народних депутатів на чолі Г.Г. Москалем [11]. Статті 11, 12 і 13 цього проекту містили перелік ОРЗ, які, відповідно, діляться на три групи, а саме: ті, що здійснюються з дозволу суду; ті, що проводяться з дозволу керівника оперативного підрозділу; ті, проведення яких не потребує отримання дозволу.

Цей Законопроект зазнав жорсткої критики в частині переліку оперативно-розшукових заходів з боку Верховного Суду України [12] та не виносився на голосування у Верховній Раді України. Прийняти новий закон про ОРД виявилось набагато складніше, ніж унести певні зміни й доповнення до чинного. Цю тезу черговий раз було підтверджено після прийняття у 2012 році КПК України, коли, замість радикального оновлення оперативно-розшукового законодавства, було запроваджено досить примітивні зміни до Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», які лише пристосовували діяльність оперативних підрозділів правоохоронних органів до нових юридичних умов.

Тому, враховуючи сучасні правові реалії (відсутність переліку ОРЗ), законодавче визначення ОРЗ має бути пов'язане зі змістом ст.8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», де подається перелік прав оперативних підрозділів, більшість яких за своїм змістом відповідають конкретним ОРЗ. У зв'язку з викладеним слушною можна вважати пропозицію М.Л. Грібова про те, що в практичній площині оптимальним вирішенням питання юридичного закріплення поняття ОРЗ є їх визначення як заходів, що проводяться з метою виконання завдань ОРД оперативними підрозділами відповідно до прав, наданих їм Законом України «Про оперативно-розшукову діяльність», з подальшою диференціацією цих прав на такі, що можуть проводитися лише за умови заведення ОРС (у тому числі, відповідно до змісту Конституції України, потребують дозволу суду), і такі, що можуть бути

проводитися без заведення такої справи [13, с. 426].

Водночас до кола ОРЗ не можна включати права оперативних підрозділів, дії з реалізації яких М.А. Погорецький і Д.Б. Сергєєва зараховують до категорії організаційно-управлінських та організаційно-забезпечувальних заходів [14]. До таких заходів, зокрема, належать використання конфіденційного співробітництва; використання за згодою адміністрації службових приміщень, транспортних засобів та іншого майна підприємств, установ, організацій, а так само за згодою осіб – житла, інших приміщень, транспортних засобів і майна, які їм належать; створення й використання заздальгідь ідентифікованих (помічених) або несправжніх (імітаційних) засобів; тощо. Організаційно-управлінські, як і оперативно-забезпечувальні, заходи не мають самостійного характеру, а є допоміжними, оскільки спрямовані на успішне проведення інформаційно-пізнавальних заходів, у кінцевому підсумку, на створення умов для своєчасного отримання оперативної інформації. Отже, шляхом проведення інформаційно-пізнавальних заходів оперативні підрозділи безпосередньо виконують передбачені законом завдання ОРД. Організаційно-управлінські, як і оперативно-забезпечувальні, заходи опосередковано сприяють виконанню вказаних завдань.

Тому вважаємо, що в ч.1 ст.8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» потрібно подати поняття ОРЗ, сформулювавши його так: «Оперативно-розшукові заходи – це дії працівників оперативних підрозділів із безпосереднього виконання завдань ОРД шляхом реалізації прав, наданих їм цим Законом, у процесі».

У разі такого підходу до законодавчого визначення ОРЗ варто погодитися з позицією А.М. Бабошина щодо їх диференціації шляхом розмежування прав, наданих оперативним підрозділам, за критеріями: необхідності для їх реалізації порушувати недоторканність житла чи іншого володіння особи, конфіденційність інформації, що передається будь-якими засобами зв'язку або зберігається в умовах обмеженого доступу; розмежування місць, де проводяться заходи, на публічно доступні, публічно не доступні, публічні місця з обмеженим доступом.

За власним рішенням працівники оперативних підрозділів повинні мати можливість проводити ОРЗ в публічно доступних місцях, на ресурсах комп'ютерних мережах із відкритим доступом (із дозволу керівника відповідного оперативного підрозділу).

За згодою прокурора – заходи в публічних місцях з обмеженим доступом (зараховуючи службові приміщення суб'єктів господарювання, органів державної влади та місцевого самоврядування, громадських організацій).

З дозволу суду – заходи, що проводяться в житлі або інших публічно недоступних місцях, які перебувають у володінні особи, а також заходи, що передбачають отримання конфіденційної інформації, яка передається будь-якими засобами зв'язку або зберігається в умовах обмеженого доступу [15, с. 75].

Рациональність пропонованого підходу полягає в тому, що він не обмежує різноманітності й комплексності зазначених заходів: окремі права, надані оперативним підрозділам, можуть реалізовуватись у певних комбінаціях під час проведення різних ОРЗ. На відміну від цього, спроби визначення в Законі вичерпного переліку ОРЗ призведуть до певних правових колізій, а також обмежать потенціал оперативних підрозділів у боротьбі зі злочинністю.

Багатогранна парадоксальність спостерігається в підході розробників відомчих актів Міністерства внутрішніх справ України до класифікації заходів, які не мають кореляційного зв'язку з конкретними НСРД, відповідно, не мають спеціального порядку застосування: їх узагалі не зараховано до категорії ОРЗ та названо заходами оперативного (ініціативного) пошуку. З такою назвою можна погодитися, але ці заходи все одно є оперативно-розшуковими, оскільки здійснюються на підставі Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність».

У ч.1 ст.8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» потрібно подати поняття ОРЗ, сформулювавши його так: «Оперативно-розшукові заходи – це дії працівників оперативних підрозділів щодо безпосереднього виконання завдань ОРД шляхом реалізації прав, наданих їм цим Законом».

Дослідження конспірації окремих інформаційно-пізнавальних заходів діяльності оперативних підрозділів вимагає їх розмежування на:

- 1) ОРЗ без спеціального встановленого законом порядку застосування (заходи оперативного (ініціативного) пошуку);
- 2) ОРЗ зі спеціально встановленим законом порядком застосування (такі, що здійснюються згідно з положеннями конкретних статей КПК України).

Останні потрібно диференціювати за критеріями: необхідності порушення недоторканності житла чи іншого володіння особи та конфіденційності інформації, що передається будь-якими засобами зв'язку або зберігається в умовах обмеженого доступу; розмежування місць, де проводяться заходи, на публічно доступні, публічно не доступні, публічні місця з обмеженим доступом.

Перспективи наукових розвідок обраного напрямку полягають у розробці класифікації заходів оперативного (ініціативного) пошуку як основи дослідження питань їх конспірації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гончарова Н.І. До питання про визначення категорії «метод оперативно-розшукової діяльності» / Н.І. Гончарова // Оперативно-розшукова діяльність та кримінальний процес : теоретико-праксиологічний дискурс щодо їх співвідношення в умовах реформування органів внутрішніх справ України : матеріали міжнарод. наук.-практ. конф., (Одеса, 22-23 квітня 2015 р.) / Одеський державний університет внутрішніх справ. – Одеса : ОДУВС, 2015. – с. 179-180
2. Основы оперативно-розыскной деятельности органов внутренних дел : [учеб.] / под ред. Ю.А. Агафонова, Ю.Ф. Кваши. – Краснодар : Краснодар. Ун-т МВД России, 2007. – 305 с.
3. Некрасов В.А. Оперативне розпізнавання : [моногр.] / [В.А. Некрасов, В.Я. Мацюк, Н.Є. Філіпенко, Л.В. Родинюк]. – К. : КНТ, 2007. – 216 с.
4. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К. ; Ірпінь : Перун, 2009. – 1736 с.
5. Сучасний тлумачний словник української мови : 65 000 слів / за заг. ред. В.В. Дубічинського. – Х. : Школа, 2006. – 1008 с.
6. Бараненко Б.І. Психологія оперативно-розшукової діяльності : [навч. посіб.] / Б.І. Бараненко. – К. : ЦУЛ, 2007. – 272 с.
7. Основы оперативно-розыскной деятельности в Украине : [учеб. пособие] / [Дидоренко Э.А., Бараненко Б.И., Глазков В.А. и др.] ; под ред. Э.В. Виленской. – К. : Центр учеб. лит., 2007. – 264 с.
8. Гейко К.Г. Щодо поняття методів оперативно-розшукової діяльності / К.Г. Гейко // Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка. – 2015. – № 4. – С. 211 -216.
9. Погорецький М.А. Оперативно-розшукові заходи : поняття і види / М.А. Погорецький // Державна безпека України НАН України і СБ України. – 2005. – № 1 (3). – С. 62-67.
10. Погорецький М.А. Оперативно-розшукові заходи : удосконалення правового регулювання / М.А. Погорецький // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). – 2006. – № 14. – С. 135-145.

11. Про оперативно-розшукову діяльність України : Проект Закону України (нова редакція) на заміну раніше поданого, реєстр. № 2134 від 21 лип. 2008 р. [Електронний ресурс] // Офіц. веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://w1.c1.rada.gov.ua>
12. Висновок Верховного Суду України щодо проекту Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», внесеного на розгляд Верховної Ради України народними депутатами України Швецем В.Д., Москалем Г.Г., Сівковичем В.Л., Бевзом В.А., Грицаком В.М., Малишевим В.С. на заміну внесеного раніше (реєстр. № 2134 від 16 липня 2009 року) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.scourt.gov.ua/clients/vs.nsf/>
13. Грібов М.Л. Діяльність підрозділів оперативної служби МВС України : теорія та практика : [моногр.] / Грібов М.Л. – К. : Розвиток, 2013. – 532 с.
14. Погорецький М.А. Негласні слідчі (розшукові) дії та оперативно-розшукові заходи : поняття, сутність і співвідношення / М. А. Погорецький, Д. Б. Сергєєва // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). – 2014. – № 2(33). – С. 137–141.
15. Бабошин А.М. Прокурорський нагляд за документуванням злочинів у сфері банківського кредитування оперативними підрозділами : дис... канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 / А.М. Бабошин ; Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е.О. Дідоренка. – К., 2016. – 299 с.

REFERENCES

1. Honcharova, N.I. (2015), “Towards the determination of category «method of operational-search activity»”, *Operatyvno-rozshukova diyalnist ta kryminalnyi protses : teoretyko-praksiolohichniy diskurs shchodo yikh spivvidnoshennya v umovakh reformuvannya organiv vnutrishnikh sprav Ukrayiny : materialy mizhnarod. nauk.-prakt. konf.* [Operational-search activity and criminal process : theoretical praxeological discourse over their correlation in terms of reformation of bodies of internal affairs of Ukraine : materials of international research-practice conference], Odesa state university of internal affairs, Odesa, April 22-23, 2015, pp. 179-180
2. Ahafonov, Yu.A. and Kvasha, Yu.F. (2007), *Osnovy operativno-rozysknoy deyatelnosti orhanov vnutrennikh del : ucheb.* [Fundamentals of the operational search activity of bodies of internal affairs : textbook], Krasnodar un. of MVD of Russia, Krasnodar, Russia.
3. Nekrasov, V.A., Matsyuk, V.Ya., Filipenko, N.E. and Rodinyuk, L.V. (2007), *Operatyvne rozpoznavannya : monohr.* [Operational identification : monograph.], KNT, Kyiv, Ukraine.
4. Busel, V.T. (2009), *Velykyi tlumachnyi slovnyk suchasnoyi ukrayinskoyi movy* [Great explanatory dictionary of the modern Ukrainian language], Perun, Irpin ; Kyiv, Ukraine.
5. Dubichinskyi, V.V. (2006), *Suchasnyi tlumachnyi slovnyk suchasnoyi ukrayinskoyi movy : 65 000 sliv* [Modern explanatory dictionary of the Ukrainian language : 65 000 words], Shkola, Kharkiv, Ukraine.
6. Baranenko, B.I. 2007 (), *Psyholohiya operatyvno-rozshukovoyi diyalnosti : navch. posib.* [Psychology of the operational search activity : textbook], TsUL, Kyiv, Ukraine.
7. Didorenko, E.A., Baranenko, B.I., Hlazkov, V.A. et. al. (2007), *Osnovy operativno-rozysknoy deyatelnosti v Ukraine : ucheb. posobie* [Fundamentals of the operational search activity in Ukraine : textbook], Tsentru ucheb. lit., Kyiv, Ukraine.
8. Heyko, K.H. (2015), “Towards the methods of operational search activity”, *Visnyk Lugansk state university of internal affairs of the name of E.O. Didorenko*, no. 4, pp. 211 -216.
9. Pohoretskyi, M.A. (2005), “Operational search measures : notions and types”, *Derzhavna bezpeka Ukrayiny NAN Ukrayiny i SB Ukrayiny*, no. 1 (3), pp. 62-67.

10. Pohoretskyi, M.A. (2006), "Operational search measures: improvement of legal regulation", *Borotba z orhanizovanoyu zlochynnistyuu i koruptsieiyyu (teoriyya i praktykyya)*, no. 14, pp. 135-145.
11. "On the Operational Search Activity of Ukraine": Project of the Law of Ukraine (new edition) for supersession of the earlier, register. № 2134 on 21 July 2008, available at: <http://w1.c1.rada.gov.ua>
12. "Opinion of the Supreme Court of Ukraine on the project of Law of Ukraine «On the Operational-Search Activity», submitted for consideration to Verkhovna Rada of Ukraine by people's deputies Shvets V.D., Moskal H.H., Sivkovych V.L., Bezv V.A., Hrytsak V.M., Malyshev V.S. for supersession of the earlier one (register. № 2134 on 16 July 2009)", available at: <http://www.scourt.gov.ua/clients/vs.nsf/>
13. Hribov, M.L. (2013), *Diyalnist pidrozdiliv operatyvnoyi sluzhby MVS Ukrayiny: teoriyya ta praktykyya: monohr.* [Activity of subdivisions of field service of the MIA of Ukraine: theory and practice: monograph], Rozvytok, Kyiv, Ukraine.
14. Pohoretskyi, M.A. and Serheeva, D.B. (2014), "Undisclosed investigative (search) activities and operational-search measures: concept, essence and correlation", *Borotba z orhanizovanoyu zlochynnistyuu i koruptsieiyyu (teoriyya i praktykyya)*, no. 2(33), pp. 137-141.
15. Baboshin, A.M. (2016), "Prosecutor's supervision over documentation of crimes in the field of bank lending by operational subdivisions", Thesis abstract for Cand. Sc. (Jurisprudence), 12.00.09, Lugansk state university of internal affairs of the name of E.O. Didorenko, Kyiv, Ukraine.

УДК 343.985

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ОБШУКУ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ НЕЗАКОННОГО ВИДОБУВАННЯ ВУГІЛЛЯ

Ревенко О.І., ад'юнкт

*Луганський державний університет внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка,
вул. Миру, 24, м. Суми, Україна
olga.revenko.88@mail.ru*

У статті розглянуто особливості проведення такої слідчої (розшукової) дії, як обшук. Виділено тактичні завдання цієї процесуальної дії, найбільш значимі об'єкти пошуку та місця їх знаходження. Сформульовано рекомендації щодо тактики обшуку під час розслідування незаконного видобування вугілля залежно від слідчої ситуації. Визначено важливість проведення зазначеної слідчої (розшукової) дії для організації розслідування цього різновиду злочину.

Ключові слова: незаконне видобування вугілля, криміналістична тактика, слідчі (розшукові) дії, обшук, докази.

ОСОБЕННОСТИ ПРОВЕДЕНИЯ ОБЫСКА ПРИ РАССЛЕДОВАНИИ НЕЗАКОННОЙ ДОБЫЧИ УГЛЯ

Ревенко О.И.

*Луганский государственный университет внутренних дел имени Э.А. Дидоренко,
ул. Мира, 24, г. Сумы, Украина
olga.revenko.88@mail.ru*

В статье рассмотрены особенности проведения такого следственного (розыскного) действия, как обыск. Выделены тактические задачи данного процессуального действия, наиболее значимые объекты поиска и места их нахождения. Сформулированы рекомендации по тактике обыска при